

Roger Svanborg
Kommunstrateg
08 550 212 25
roger.svanborg@sodertalje.se

Kommunstyrelsen

Riktlinjer för flyktingarbetet i Södertälje kommun åren 2008-2012

Dnr KS07/460-133

Sammanfattning

Antalet flyktingar som väljer att bosätta sig i Södertälje har utvecklats till en allt för stor omfattning i relation till Södertälje kommuns storlek. Södertälje har under lång tid arbetat för en förändrad lagstiftning, så att inflyttningen av flyktingar till kommunen kan anpassas till en rimlig och hanterbar nivå. Då kommunen ej fått gehör för en lagstiftning som sprider flyktinginvandringen mer jämnt till landets kommuner, kommer Södertälje kommun nu att kraftigt utöka insatserna för att minska inflyttningen av flyktingar. Samtidigt måste vi också förstärka arbetet kring de flyktingar som bosätter sig i kommunen för att i högre grad och inom kortare tid, ge de flyktingar som trots allt bosätter sig i Södertälje ett värdigt liv där man kan trygga sin tillvaro via arbete och egen försörjning.

För att klara dessa målsättningar måste arbetet med mottagandet av flyktingar kraftsamlas och styras tydligare. Kommunstyrelsen beslutar därför om riktlinjer för flyktingarbetet i Södertälje. Riktlinjerna gäller för perioden 2008-2012, men ska vid behov justeras under perioden.

Utifrån riktlinjerna påskyndas nu aktiviteter som snabbt ska leda till förändringar i arbetet. Kortsiktigt genomförs bl.a. följande:

- Nationellt forum inrättas som stöd för påverkansarbete.
- Regering och departement uppvaktas.
- Forskare engageras i att undersöka förhållandena i Södertälje.
- Samarbete startas med andra kommuner i landet om att erbjuda flyktingarna andra boendeorter.
- Pågående samarbete med länsstyrelsen intensifieras för att flyktingar ska kunna spridas jämnt över hela länet.
- Löneliknade system införs som grund för utbetalning av introduktionsersättning.
- Regelverk inrättas som förhindrar inneboende som leder till orimliga boendeförhållanden.

- Kommunens näringslivskontor förstärker samarbetet med näringslivet.
- Sfi-undervisningen utvecklas och förändras.
- Ta fram ett program för ekonomisk tillväxt.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 15 nov. 2007

Bilaga 1: ”Riktlinjer för flyktingarbetet i Södertälje kommun 2008-2012”

Ärendet

För stort ansvar på Södertälje

Till Södertälje har genom åren flyttat ett stort antal människor i nöd och utsatthet. Det har bidragit till Södertäljes utveckling, men är och har varit förknippat med stora ansträngningar och problem. Det har dock aldrig rått tveksamhet om att kommunen stödjer riksdagens intentioner om det svenska flyktingmottagandet, även i tider när många kommuner värjer sig från att medverka i landets flyktingmottagande.

Vi tillhör det fåtal kommuner som tagit ett mycket stort ansvar i förhållande till övriga landet, vilket har lett till att Södertälje är unikt, inte bara i ett nationellt perspektiv utan i hela världen. Det har inneburit att vår förmåga att klara mottagandet av flyktingar som väljer Södertälje, har utsatts för en mycket stor prövning.

Södertälje får ta emot flest flyktingar i relation till sin befolkning. Förra året kom drygt 1000 flyktingar som beviljades uppehållstillstånd av migrationsverket. Under 2007 har hittills (okt 2007) 900 st. flyttat till kommunen. Det motsvarar en årlig nivå uppåt 1,5% av Södertäljes befolkning. Just nu anländer 30 flyktingar per vecka. Detta innebär att prognosen för detta år pekar mot att det till Södertälje kommer uppåt 1300 flyktingar. Det motsvarar en inflyttning på 15 flyktingar per tusen invånare, vilket är många gånger fler än närmaste kommun¹. 2008 beräknar vi att antalet ökar till cirka 2000 st.

Problematiken tar sig in i alla verksamheter och skapar en enorm ansträngning i vardagen. Vi arbetar intensivt för att klara servicen och tjänsterna inom skolor, förskolor, vårdcentraler, flyktingmottagning, arbetspraktik, svenskundervisning osv. Ytterst drabbas den enskilde flyktingen, då tillgången till såväl bostäder som arbete är mycket begränsat i kommunen i nuläget och även framöver.

Boendesituationen innebär en särskild problematik. Det finns i praktiken inga lediga bostäder, vilket innebär att inneboendet ökar. Idag har vi c:a 1500 asylsökande som bor inneboende. Det kan ske i så extrema förhållanden som att 15 st. personer delar på en tvårumslägenhet, där lägenheten är ett enda hav av madrasser, t.o.m. i köken nyttjas golven som sovplats.

¹ Södertäljes 83000 invånare utgör c:a 0,9 % av befolkningen i Sverige. Beräknat på 13000 flyktingar (per oktober det antal Irakiska flyktingar som kommit till Sverige 2007), skulle Södertäljes andel i år vara c:a 115 st. istället för 900.

Vi ser ett särskilt problem kring barnens förhållanden. Många människor har svåra umbäranden med sig och framförallt finns det barn som har farit illa. Vi ser därför särskilt med oro på många förhållanden kring barnens situation. När familjer bosätter sig i kommunen är det extra angeläget att barnens villkor synliggörs.

Oro för framtiden

När vi prognostiserar antalet flyktingar som väljer att bo i Södertälje, kan vi inte bara ackumulera det beräknade antalet som vi bedömer får uppehållstillstånd. För varje flykting som kommer hit, måste vi ta hänsyn till kommande anhöriginvandring.

Gör vi beräkningen att flyktingströmmen stabiliseras på den nivå som prognostiseras för 2008, samt att tillkommande anhöriginvandring ökar, kan vi se en utveckling som innebär att vi årligen kommer att få ta emot 4000 personer varje år, 2000 flyktingar och 2000 anhöriga. Om alla väljer att stanna i Södertälje, kan det innebära att vi år 2012 har 16000 flyktingar² från krigets Irak i Södertälje. Det motsvarar befolkningen i en medelstor svensk kommun.

Beräkningen måste ses som grov, men vi ser samtidigt inga tendenser på avmattning. Snarare är signalerna (nov. 07) att trycket kommer att öka då Syrien avser att stoppa flyktingmottagningen från Irak och att man även kommer att skicka ut flyktingar som uppehåller sig där. Ökar irakiska flyktingströmmen till Sverige kommer trycket på Södertälje att bli ännu större.

Därför oroar utvecklingen. Hur väl vi än skulle vilja se förtjänster med att Södertäljeborna blir fler, då vi kommer att behöva fler ”nya” svenskar för att klara välfärden i landet, klarar vi inte den omfattning på inströmningen som vi har i Södertälje. Antalet flyktingar som väljer att bosätta sig i kommunen måste minskas till en nivå som ger förutsättningar för både en social och en ekonomisk hållbar utveckling över tiden. Med dagens situation som utgångspunkt, ser vi med oro på vad som kan bli både de sociala och ekonomiska konsekvenserna om trycket på Södertälje inte kraftigt minskar.

Humanitet och omtänksamhet

Det är viktigt att vårt mottagande av flyktingar bygger på en syn av humanitet och omtänksamhet. Flyktingar som bosätter sig i Södertälje ska mötas med en människosyn som utgår ifrån att man är resursrik och kompetent att ta ansvar för sin nya tillvaro i Sverige. Vi är förstås också beredda att, inom de regler riksdagen fastställer, ta ansvar för anhöriginvandringen.

Vårt system har ibland hindrat mer än gynnat människors möjligheter till integration in i vårt samhälle. I värsta fall har vi mot deras egen vilja, stängt flyktingar och invandrare ute från att bli en del av vårt samhälle. Detta är vare sig ett omtänksamt eller humant mottagande av människor som inget hellre vill än att skapa sig en ny tillvaro där man kan ta hand om sig själv och sin familj.

² År 2006: 1000 st, år 2007: 1200 st, år 2008-2010: 6000 st. Samt lika många anhöriga med två års eftersläpning (koefficient 2,0 på anhöriginvandring)

Många flyktingar som kommer är yrkesutbildade vill snabbt komma ut i arbetslivet. Vi behöver därför utveckla vårt mottagande av flyktingar som väljer Södertälje, till att vara nationellt föredöme och utveckla metoderna som stödjer att människor snabbt kommer i arbete.

Detta kräver tydlighet i våra mål, förväntningar och krav, men det kräver lika mycket förmåga att själva i kommunen ompröva våra arbets sätt i verksamheterna. Framöver måste vi bli mycket mer resultat inriktade och fokusera på metoder och aktiviteter som leder till att vi får människor i arbete och egen försörjning. ”Arbetslinjen” är därför det viktigaste målet för oss närmaste åren och är en huvudprocess som särskilt ska kvalitetssäkras i kommunens organisation. Arbetslivsnämnden är i första hand ansvarig för arbetet.

Resurs för tillväxt

På många håll i landet ser man den minskande tillgången på arbetskraft som ett framtida problem. Nationellt förs det därför en diskussion om behovet av arbetskraftinvandring. Södertälje har tvärsen mot många kommuner inte samma problem. Vi har istället alla förutsättningar att bli ett tillväxtcentrum i landet. Vi har närheten till Stockholm, två av Sveriges mest framgångsrika företag i kommunen, tillgång till alla kommunikationsformer, högskola som etablerats sig i Södertälje. 2007 blev vi just pga. av våra förutsättningar och vår befolkningssammansättning, utsedda till *Sveriges mest kreativa kommun*³. Den plats i Sverige som har bäst förutsättningar att bidra till regional ekonomisk tillväxt. Södertälje har tillgången arbetskraft som inget hellre vill än att hitta ett arbete, arbeten relaterade till industri, kreativitet, internationalisering, högskola m.m.

För att vi ska lyckas måste samarbetet inom förvaltningen fungera extremt väl. Kommunens näringslivsarbete ska t.ex. nyttjas i högre grad för att medverka till att nyttja näringslivet som resurs i flyktingmottagningen. Vi behöver fokusera på att skapa förutsättningar för nya arbeten, många som kanske måste hittas i delvis en ny sektor. Denna process är viktig i utformandet av ”arbetslinjen” och kan formas tillsammans med entreprenörer och företagare i en tankesmedja där man möts för att utveckla tankar och idéer som grogrund för nya offensiva satsningar.

Alla frågor avgörs dock inte i kommunen. Vi behöver därför också samarbeta mera med externa aktörer och myndigheter, t.ex. integrationsverket, migrationsverket och arbetsmarknadsstyrelsen. Samtidigt behöver vi också ställa krav på bättre samordning och samverkan även på dessa nivåer.

Behov av tydligare riktlinjer

Mot bakgrunden som beskrivits ovan, finns det behov av att tydliggöra och kraftsamla inriktningen på det övergripande arbete med mottagning av de

³ Handelshögskolan i Göteborg, rapporten ”Sweden in a Creative Age” analyserar hur Sveriges kommuner som platser, gynnar ekonomisk tillväxt i regionen. Metoden är framtagen av professor Richard Florida, George Mason University, USA. Att Södertälje har de bästa förutsättningarna för att gynna ekonomisk tillväxt i Sverige, beror på kombinationen av kreativa ledande världsföretag, många småföretag och mångkulturell plats.

flyktingar som väljer att bosätta sig i Södertälje. Kommunstyrelsen beslutar därför om riktlinjer som ska vara tydliga utgångspunkter för arbetet framöver. Riktlinjerna ska också bidra till tydlighet i ansvaret mellan kommunstyrelse och arbetslivsnämnd och länka samman arbetet i kommunen på ett effektivt sätt.

Kommunstyrelsens kontors förslag till Kommunstyrelsens beslut:

1. Kommunstyrelsen antar denna tjänsteskrivelse och dess bilaga, som riktlinjer för flyktingarbetet under 2008-2012
2. Arbetslivsnämnden är huvudansvarig för kommunens flyktingarbete, vilket kommer att regleras i kommande reglemente.
3. Kommunstyrelsen uppdrar åt kommundirektören att:
 - a. planera, organisera och styra verksamheternas genomförande av flyktingarbetet i enlighet med tjänsteskrivelsen
 - b. bilda en förvaltningsledningsgrupp för samordning mellan arbetslivsnämndens arbete, övriga nämnders insatser samt kommunstyrelsens arbete.
 - c. upprätta en förvaltningsövergripande handlingsplan för flyktingarbetet
 - d. löpande rapportera till kommunstyrelsen om genomförda aktiviteter, uppfyllelse av mål och utvecklingen av verksamheten, samt årligen utvärdera och om behov föreligger, föreslå kommunstyrelsen revideringar i riktlinjerna
 - e. 2012 ska riktlinjerna utvärderas inför beslut om nya riktlinjer från 2013.

Ulla-Marie Hellenberg
Kommundirektör

Roger Svanborg
Kommunstrateg

BILAGA 1.
Dnr KS07/460-133

Riktlinjer för flyktingarbetet i Södertälje kommun 2008-2012.

Södertälje ska agera för att kraftigt minska inflyttningen av flyktingar till kommunen. Samtidigt ska också arbetet i kommunen kring de flyktingar som kommer till Södertälje, tydligt inriktas mot rätten till och ansvaret för arbete och egen försörjning. Våra riktlinjer ska stödja synen på flyktingar som ansvarsfulla och kompetenta att klara ett eget liv.

Riktlinjerna syftar till åtgärder inom två huvudsakliga områden:

- 1. Åtgärder för att kraftigt minska antalet flyktingar som väljer att bosätta sig i Södertälje och påverkansarbete för att öka det nationella ansvarstagandet.*
- 2. Åtgärder som leder till att de inflyttade flyktingarna snabbt kommer i arbete och egen försörjning.*

Det innebär att Södertälje ska:

- agera kraftfullt för att minska antalet flyktingar som väljer att bosätta sig i Södertälje
- agera för och skapa opinionsbildning kring ett ökat nationellt ansvarstagande av flyktingmottagning i alla landets kommuner
- maximalt nyttja lagrummet för att stödja målsättningarna i kommunens riktlinjer
- agera för bättre samordning och samverkan mellan statliga myndigheter
- verka för att flyktingar redan i asylskedet ska ges information om möjligheten att välja andra orter än Södertälje som boendeorter
- samarbeta med andra kommuner för att erbjuda flyktingar alternativa bosättningsorter till Södertälje
- inrikta introduktionen av flyktingar så att man snabbast möjligt ska komma i arbete och egen försörjning
- öka samarbete med näringslivet
- utveckla ersättningssystemet under introduktionen så att det kopplas till prestation
- förhindra boende som leder till trångboddhet och miserabla bostadsförhållanden
- särskilt prioritera barnens situation

Kortsiktiga aktiviteter

Mot bakgrund av ovan, är det angeläget att snabbt påverka utvecklingen och nå resultat. Insatser behövs både på nationell och på lokal nivå. Det innebär att förvaltningen inledningsvis ska prioritera följande:

Nationell nivå

- a) Södertälje ska till årsskiftet inrätta ett nationellt forum/kommission/opinionsgrupp för att uppmärksamma det orimliga i dagens situation och dess långsiktiga konsekvenser för Södertälje. Målet ska vara att skapa en nationell diskussion som leder till en förändrad och ansvarsfull inriktning på flyktingmottagandet i Sverige.
- b) Södertälje ska fortsätta att uppvakta riksdags-, regerings- och departementsnivå i syfte att ändra nuvarande regler och lagstiftning, särskilt för ändringar som gynnar arbetslinjen samt ökar stödet till mottagande kommuner
- c) Genom samarbete med högskolor och universitet starta ett forskningsprojekt som visar effekterna av nuvarande utveckling på kort och lång sikt och dess påverkan på utvecklingen i Södertälje vad avser boendeförhållanden, effekter inom förskola och skola, sociala effekter, arbete m.m.
- d) Intensifiera samarbetet med andra kommuner och länsstyrelser för att erbjuda flyktingar alternativa bosättningsorter.

Länsnivå

- e) Kraftfullt stödja Länsstyrelsens strävan att utveckla lösningar som leder till en jämn flyktingfördelning i länet.

Kommun nivå Södertälje

- f) Inrätta ett nytt regelverk kring introduktionsersättningen som prestationsbaseras i ett löneliknande system.
- g) Telgebostäder och Telge Hovsjö ges i uppdrag att i samarbete med övriga bostadsbolag och hyresgästföreningen snarast inrätta regelverk som förhindrar en utveckling mot osunda bostadsförhållanden.
- h) Näringslivskontoret ges en ledande roll i att skapa långsiktiga samarbeten med näringslivets organisationer, företag i Södertälje och regionen, myndigheter, kommuner m.fl. för att få alla arbetsföra flyktingar i arbete så snart som möjligt.
- i) Utveckla former för Sfi som är mer flexibel och förenas med t.ex. arbetsplatsförlagd undervisning och samhällsinformation.
- j) Näringslivskontoret ges i uppdrag att ta fram ett program för ekonomisk tillväxt enligt kriterierna för ”Sveriges mest kreativa kommun”, där våra unika förutsättningar med tillgång till arbetskraft, starka och världsledande företag, småföretagarkultur, kommunikationsnav, m.m, är utgångspunkterna för programmet.